

वेरीकोज वेन

वेरीकोज वेन म्हणजे काय ?

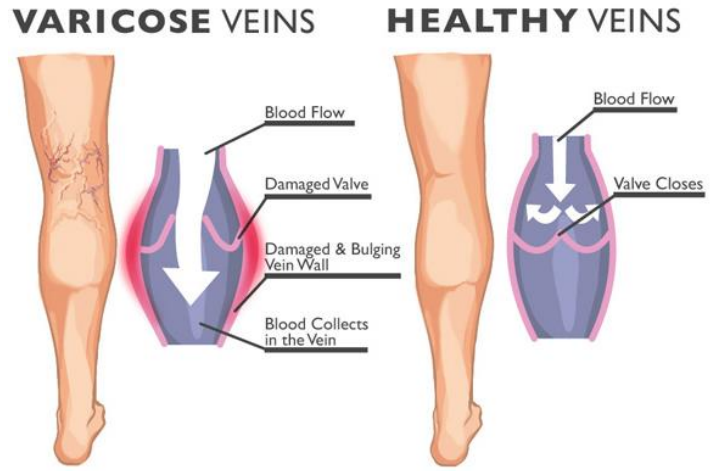
साधारणतः पोटरी, गुडघा व मांडी यांच्या मागील बाजूस रक्त वाहून नेणा-या रक्त वाहिनीस पीळ पडून व सूज येऊन त्या मोठ्या होणे म्हणजे वेरीकोज वेन होय.

वेरीकोज वेन होण्याची कारणे कोणती ?

रक्त वाहिनीतील झडप योग्य रीत्या कार्य करित नसल्याने वेरीकोज वेन हा विकार उद्भवतो. ज्यामध्ये पायाच्या रक्त वाहिन्यात रक्त साचले जाते व रक्त वाहिन्यात आंतरिक दाब वाढतो. हा दाब वाढल्याने रक्त वाहिन्या ताणल्या जाऊन मोठ्या होतात व सूज येऊन पीळ बसला जातो.

वेरीकोज वेनचा तीव्र धोका केंव्हा असतो ?

- गरोदरपण
- वेरीकोज वेनचा कौटुंबिक इतिहास
- अतिलठ्ठपणा
- 50 किंवा त्यापेक्षा अधिक वय असल्यास
- अधिक काळाकरीता बसून किंवा उभे राहिल्यास
- अति घट्ट कपडे घालणे
- धूम्रपान

वेरीकोज वेनची चिन्हे व लक्षणे

रुग्ण अधिक काळ उभा किंवा बसून राहिल्यास लक्षणे तीव्र होऊ शकतात.

- पायातील निळसर, जांभळ्या व फुगलेल्या रक्तवाहिन्या
- पाय दुखणे, पेटका येणे व सूज येणे
- पायाला जडपणा येणे

वेरीकोज वेनचे निदान कसे केले जाते ?

- सर्वप्रथम रुग्णाचे पाय तपासून विकारासंबंधित कौटुंबिक इतिहास विचारला जातो.
- रुग्णाचा डॉप्लर अल्ट्रासाउंड किंवा डुप्लेक्स स्कॅन केला जातो, ज्यामध्ये घवनी लहरी द्वारे रक्त वाहिन्यांची प्रतिमा मॉनिटर वर तयार केली जाते. या परीक्षणात रक्तवाहिन्यातील रक्तप्रवाह व रक्तगुठळ्या तपासल्या जातात.

वेरीकोज वेनची उपचार पध्दती कोणती ?

उपचाराचा उद्देश लक्षणाची तीव्रता कमी करणे व भविष्यातील विकाराची गुंतागुंत टाळणे हा आहे व उपचार पध्दती प्रभावित रक्तवाहिन्या व विकाराची तीव्रता यावर अवलंबित असते.

- दुखणे कमी करणारी औषधे दिली जातात.

- वेरीकोज वेन काढण्याकरीता डॉक्टर द्वारा औषध रक्तवाहिन्यात इन्जेक्ट केले जाते किंवा शस्त्रक्रिया करून रक्त गुठळ्या काही वेळेस काढल्या जातात.

वेरीकोज वेन संबंधित गुंतागुंत

- रक्तस्त्राव
- रक्ताच्या गुठळ्या
- खंडित रक्तपुरवठा
- वेरीकोज इक्जीमा (त्वचा दाह व सूज)

लक्षणे नियंत्रित करण्यास काय करावे ?

- दबाव निर्माण करणारे मोजे वापरावे, ज्यामुळे रक्ताभिसरण वाढते व रक्त गुठळ्या तयार होत नाहीत
- हृदयाच्या पातळी पेक्षा वर पाय 15-30 मिनिटे उंच करावे ज्यामुळे रक्त हृदयाकडे मार्गक्रमित केले जाते.
- बराच काळ एका ठिकाणी बसून किंवा उभे राहू नका, कारण असे केल्यास पायात रक्त साकळते व लक्षणे तीव्र होतात हे टाळण्याकरीता तासाभरात थोडा वेळ चालावे, ज्यामुळे रक्ताभिसरण वाढते.
- कंबरेसभोवती घट्ट कपडे घालणे टाळावे व घट्ट बूट किंवा उंच टाचेची चप्पल वापरू नये.
- नियमित व्यायाम करावा ज्यामुळे रक्तदाब नियंत्रणात राहतो व पायाचा पंजा, गुडघा यांचे वर्तुळाकार फिरविण्याचा व्यायाम केल्याने रक्त हृदयाकडे मार्गक्रमित केले जाते.
- वजन नियंत्रित असणे गरजेचे आहे, लठ्ठपणा घातक ठरू शकतो.
- मद्यपान टाळावे कारण यामुळे रक्तवाहिन्या प्रसरण पावतात व लक्षणे तीव्र करतात.
- धूम्रपान टाळावे कारण यामुळे रक्ताभिसरणावर परिणाम होतो.

डॉक्टरांशी संपर्क केंव्हा साधावा ?

- लक्षणे तीव्र झाल्यास
- आघातामुळे त्वचेच्या आतील भागात रक्तस्त्राव झाल्यास
- पायावर चटटे आल्यास
- लक्षणामुळे दैनंदिन जीवनात व्यत्यय आल्यास

त्वरीत आरोग्य सेवा केंव्हा घ्यावी ?

- जखम चिघळत असल्यास व भरून येत नसल्यास
- आघातामुळे पायातील वेरीकोज वेन फुटून त्वचेच्या आतील बाजूस रक्तस्त्राव झाल्यास
- पाय दुखणे कमी न होता अजून वाढणे
- पाय निळे, जांभळे होणे
- पायास सुज येणे, वेदना होणे व उष्ण भासणे

संदर्भ: मायक्रोमेडेक्स केर नोट्स सिस्टम ऑनलाईन 2.0